

A Szehlo-centenárium eseményeinek összefoglalása 2008-2010

Ebben az összefoglalóban, mindenekelőtt a Szehlo alapítvány részvételével szervezett eseményekről, az alapítvány ezekhez kapcsolódó tevékenységéről, illetve néhány egyéb centenáriumi megemlékezésről kronologikus sorrendet követve számolunk be, melyeken alapítványunk, vagy közreműködőként szerepelt, vagy amelyekről tudomást szerzett.

TARTALOM

1. Szehlo utca avatási ünnepe
2. Szehlo ház avatása a SAREPTA-ban
3. Szehlo Gábor emlékezete c. kötet megjelentetése
4. Szehlo Gábor a gyermekmentő c. könyv átdolgozott kiadása
5. Szehlo Gáborról szóló két film sokszorosítása és terjesztése
6. Holokauszt emléknap a Terror Háza Múzeumban
7. Találkozók és fórumok az ózdi Kamaszparlamenttel
8. Evangélikus iskolák számára Szehlo pályázat
9. A Gaudiopolis film vetítése az MTV-ben és stúdióbeszélgetések
10. Szehlo emlékkiállítás az Evangélikus Múzeumban
11. Koszorúzás Szehlo Gábor sírjánál és a Szehlo-gyerekek találkozója
12. Szehlo konferencia az Evangélikus Egyház szervezésében
13. A Gaudiopolis c. film vetítése és pódiumbeszélgetés az Evangélikus Múzeumban
14. Szehlo Gábor Gyermekotthon átnevezési ünnepe
15. Szehlo-szobor megszületése és avatása a centenáriumi központi ünnepség keretében
16. Szehlo-gyerekek találkozója a Centrál kávéházban
17. Szehlo Gábor Emlékverseny evangélikus középiskolák számára
18. Szehlo-szobor állítása és múzeumi emlékkiállítás Nagytarcsán
19. Pódiumbeszélgetés nyugdíjas klubban
20. Szehlo-centenárium megemlékezések a médiában
21. Szombathelyi középiskola színelőadása Szehlo Gáborról
22. Gaudiopolis evangélikus szeretetotthon megnyitása Békásmegyeren

1. Szehlo utca avatási ünnepe

A centenáriumi év méltó megnyitójaként Stiasny Évának, Szehlo Gábor egykori munkatársának fáradhatatlan szorgalmazása folytán Szehlo Gábor utcát kapott a volt Gaudiopolis kertjének alján. A volt Árnyas közt nevezték át. Az avatási ünnepre is itt, a „Farkastanyán”, az akkor még Vasvári Pál Gyermekotthonban (Budakeszi út 48.) került sor 2008 szeptember 25-én. Az ünnepség szervezését a kerület önkormányzata vállalta magára. Az ünnepeken megjelentek a kerület vezetői és az evangélikus egyház is magas szinten képviseltette magát. Az ünnepeken volt egy rövid zenei műsor, majd a kerület és az egyház jelenlévő vezetői tartottak rövid beszédeket. Külön színfoltja volt az eseménynek Stiasny Éva hiteles megszólalása.

2. Sztehlo ház avatása a SAREPTA-ban

Még 2008 szeptemberében egy másik eseményre is sor került, nevezetesen Sztehlo Gábor sok éves, utolsó hazai tevékenységének színterén, a mai SAREPTA szeretetotthonban. Az ott rendezett megemlékező ünnepség keretében nevezték el az egyik épületet Sztehlo háznak és emeltek emléktáblát ennek falára. Alapítványunk is meghívást kapott az eseményre, melyen Füzéki Bálint és András Andor vett részt.

3. Sztehlo Gábor emlékezete c. kötet megjelentetése

Egy Sztehlo Gáborra emlékező kötet készült, melyet Füzéki Bálint gyűjtött és szerkesztett össze. A szép kiállítású könyv „Sztehlo Gábor emlékezete” címmel 2009 április hó folyamán megjelent. Mintegy 20 szerzőtől összesen 22 rövid személyes visszaemlékezés született, melyből 21-et tartalmaz a kötet és egy visszaemlékezés az alapítványunk honlapjára került. A könyv beszerezhető a Sztehlo Alapítványon keresztül (1014 Budapest, Táncsics Mihály utca 28, orom19@gmail.com), vagy az Evangélikus Múzeumban (1052 Budapest, Deák tér 4) és a Luther Kiadó boltjában (1085 Budapest, Üllői út 24).

4. Sztehlo Gábor a gyermekmentő c. könyv átdolgozott kiadása

Merényi Zsuzsanna „Sztehlo Gábor, a gyermeknevelő” c. könyve átdolgozott kiadásban 2009 májusában újra megjelent. A második, átdolgozott kiadás nemcsak szöveges kiegészítésekkel, de olyan érdekes illusztrációkkal is bővült, mint pl. a gyermekotthonban a Fecskefészek lakói által írt és szerkesztett „Mi újságunk” egy száma. A könyv beszerezhető Merényi Zsuzsannától (++36 30 255 4868), a Sztehlo Alapítványon keresztül (1014 Budapest, Táncsics Mihály utca 28, orom19@gmail.com), vagy az Evangélikus Múzeumban (1052 Budapest, Deák tér 4) és a Luther Kiadó boltjában (1085 Budapest, Üllői út 24).

5. Sztehlo Gáborról szóló két film sokszorosítása és terjesztése

Terveztük, hogy az ország számos iskolájában lejátsszadjuk a Gaudiopolis c. játékfilmet és A gyermekmentő c. dokumentumfilmet. Elvégeztük az MTV tulajdonában lévő eredeti szalagok DVD-re történő átírási engedélyeztetési teendőit, melynek feltétele volt, hogy a filmek forgatókönyv írói és rendezői, nevezetesen Szántó Erika és Schultze Éva ehhez hozzájáruljanak. Miután ezt készségesen megtették, a Gaudiopolis c. játékfilmhez DVD formájában hamarosan hozzá is jutottunk. A film szerzői és az MTV hozzájárultak a DVD sokszorosításához is és a filmek nevelési céllal iskolákban történő vetítéséhez. A gyermekmentő című dokumentumfilmhez azonban nem tudtunk az MTV-n keresztül hozzájutni, minthogy a filmarchívum költözése miatt a film hónapokig hozzáférhetlenné vált. Végül a problémát Schultze Éva segítségével sikerült megoldani, akinek megvolt még az 1984-es televíziós adásról készített nem professzionális videokazetta. Erről a kazettáról sikerült kisebb nehézségek árán egy szintén nem professzionális DVD változatot készíteni. A mintegy 500 példányban történő sokszorosítást és feliratozást az evangélikus egyház vállalta magára. A dupla tokban elhelyezett két film példányainak nagy részét az evangélikus egyház a saját iskolahálózatának és vallási közösségeiknek bocsátotta a rendelkezésére. Ennek keretében Keveházi László nyugalmazott lelkész, egyben Sztehlo Gábor egykori neveltje és a Gaudiopolis gyermekállam első miniszterelnöke tartott előadásokat számos evangélikus egyházi iskolában és gyülekezetben. A fennmaradó mintegy 100 DVD példánnyal a Sztehlo alapítvány rendelkezhetett. Ez utóbbiak nagy része a különböző Sztehlo találkozókra talált gazdára, minthogy egyrészt a többi iskola számára ez a példányszám túl kevés lett volna,

másrészt élt egy pályázatunk a Budapest Főváros Esélyegyenlőségi, Foglalkoztatáspolitikai és Kisebbségi Bizottságánál, melynek támogatását a 2009 végén sikerült elnyernünk. Ennek birtokában 2010 elején további 300 példányt tudtunk sokszorosítani. Mintegy 200 példányt küldtünk szét az ország különböző középiskoláinak, olyan időzítéssel, hogy az április 16-i Holokauszt emléknapján az iskolák műsorra tűzhessék. A kísérőlevelekben jeleztük, hogy a filmek rendezője és az alapítvány képviselői, kívánságra szívesen elmennek a vetítéseket követő beszélgetésre. Mindezt két iskolában szerveztek ilyen beszélgetést, melyeken Szántó Erika, Merényi Zsuzsanna és András Andor vettek részt.

6. Holokauszt emlékünnepség a Terror Háza Múzeumban

Eredetileg az Andrássy úti Terror Háza Múzeum is foglalkozott egy Sztéhlo kiállítás megszervezésével, ami csak az év második felében jöhetett volna létre. A Múzeum közbejött nehézségek miatt letett a kiállítás megrendezéséről, azonban feladatának érezte, hogy Sztéhlo Gáborról valahogy mégis megemlékezzen. Ezt úgy oldotta meg, hogy a Holokauszt áprilisi emléknapja alkalmából rendezett nyilvános ünnepség nagy részét Sztéhlo Gáborra, mint a vészkorszakban emberi életet mentő igaz emberre történő visszaemlékezésnek szentelte. Ezen Sárközi Mátyás gyermekotthonársunk is tartott egy személyes hangvételű beszédet.

7. Találkozók és fórumok az ózdi Kamaszparlamenttel

Az ózdi központú u.n. Kamaszparlament 2009 április 23-24-én Észak-magyarországi Regionális Ifjúsági Konferenciát szervezett, amelyre meghívást kaptunk, mint a Gaudiopolis valamikori polgárai, hogy az akkor és ott megvalósított gyermekönkormányzat tapasztalatairól beszámoljunk és elbeszéljünk a fiatal résztvevőkkel. A beszélgetésen Füzeki Bálint, Földi Lajos, Vigh Lajos és András Andor vettünk részt. Nagy lelkesedéssel fogadtak bennünket, ahol kötetlen beszélgetés formájában meséltünk a Gaudiopolis szervezetéről, életéről és Sztéhlo Gábor eszmeiségéről, pedagógiai elveiről. A Kamaszparlament vezetői kifejezték abbéli szándékukat, hogy a kapcsolatot a jövőben is fenn kívánják tartani és a tapasztalatainkat hasznosítani. A kapcsolat tartósnak bizonyult és azóta is rendszeresen látogatják az alapítványunk rendezvényeit. Emellett kezdeményeztek egy további kerekasztal beszélgetést, ahova más városokból is elhívtak fiatal érdeklődőket. A beszélgetésre november végén itt Budapesten került sor, melyen részünkről a fenti személyeken kívül Merényi Zsuzsanna és Gerencsér Gyula is részt vettek. Ezen a beszélgetésen a Békemenet nevű civil szervezet is képviseltette magát keresve a kapcsolódási pontokat a mozgalmuk és a mi alapítványunk között.

8. Evangélikus iskolák számára Sztéhlo pályázat

Az evangélikus. egyház iskoláiban Sztéhlo Gáborról szóló írásműre pályázati kiírás történt, május 10-i határidővel. Eredményhirdetésre a május 25-i konferencián került volna sor, azonban a pályázat iránt túl nagy érdeklődés nem volt. A díjat végül a Győri Péterfy Sándor Evangélikus Oktatási Központ négy diákja kapta meg az intézmény évzáró ünnepségének keretében.

9. A Gaudiopolis film vetítése az MTV-ben és stúdióbeszélgetések

Szerettük volna elérni, hogy a Holokauszt emléknap alkalmából a TV is tűzze műsorára egyrészt a játékfilmet, másrészt a Gyermekmentő c. dokumentumfilmet. Az m2 közszolgálati televízió végül május 16-án „Gaudiopolis-In memoriam Sztéhlo Gábor” címmel

le is vetítette a Gaudiopolis c. filmet. Ezt megelőzően május 13-án Füzéki Bálint és András Andor részvételével egy stúdióbeszélgetés keretében volt alkalmunk beszélni Sztéhlo Gáborról, a gyermekotthonról és ezen belül a Gaudiopolisról, mint gyermekönkormányzatról. A Gyermekmentő c. dokumentumfilm vetítésére, a már korábban ismertetett okból, nem került sor.

10. Sztéhlo emlékkiállítás az Evangélikus Múzeumban

A Deák téri Evangélikus Múzeum emlékkiállítást tervezett, amelyhez kérte az akkori mentett gyerekeket és a Pax gyermekotthon volt lakóit, hogy ha rendelkeznek az abból az időből származó emléktárgyakkal, úgy kölcsönözzék azokat a Múzeumnak. Sok érdekes régi emlék, iromány és kép került elő, többek között Wiener Pál jóvoltából az Orbán (Szauer) Ottó által szerkesztett Mi Újságunk c. akkori folyóirat példányai is. „Az otthonteremtő” címmel május 14-én megnyílt a Sztéhlo Gábor emlékkiállítás az Evangélikus Múzeumban. A megnyitó beszédet Keveházi László, a Gaudiopolis első miniszterelnöke tartotta, majd David Peleg (Perlusz Tamás) Izraelben élő barátunk szólalt fel. A megnyitón sok érdeklődő jelent meg, köztük sok „Sztéhlo-gyerek” az országból és külföldről egyaránt. A kiállítás 2009 szeptember végéig volt megtekinthető.

11. Koszorúzás Sztéhlo Gábor sírjánál és a Sztéhlo-gyerekek találkozója

Az évi szokásos májusi paxos-Sztéhlo találkozónkat célszerűnek látszott a május 25-i Sztéhlo-konferencia időpontjához igazítani. Így döntöttünk a május 24-i megrendezés mellett. A szokásainknak megfelelően ehhez az eseményhez kapcsolódóan koszorúzási ünnepséget is szerveztünk a Farkasréti temetőben Sztéhlo Gábor sírjánál. A Sztéhlo találkozót megelőzően szép számmal megjelentünk Sztéhlo Gábor sírjánál, ahol ki-ki elhelyezte saját, vagy közössége nevében a megemlékezés virágait. Ezt az eseményt az időpont megjelölésén kívül semmilyen szervezés nem előzte meg. Ennek ellenére, vagy éppen ezért ez a megemlékezés nagyon bensőségesnek és személyesnek sikeredett. Több jelenlevő spontán, egymás mondanivalójához kapcsolódóan rövid, néhány mondatos visszaemlékező gondolattal járult hozzá az esemény ünnepélyességéhez. Külön örömeinkre szolgált, hogy ezen a tiszteletadáson az akkor még Vasvári Pál (de a későbbiekben már Sztéhlo Gáborról elnevezett) gyermekotthon lakói is képviseltették magukat.

A találkozóra a temetőbeli koszorúzást követően, a Bécsi kapu téri szokásos helyszínen került sor, ahol alapítványunk szorgos kezű hölgytagjai finomságokkal teli fehér asztallal várták a résztvevőket. Nagy örömeinkre a szokásosnál jóval többen, mintegy 25-en jöttünk össze, úgyhogy alig fértünk el az asztal körül. Társaságunkban köszönthettük több külföldön élő társunkat és olyanokat, akik az országban élnek ugyan, de csak nagy ritkán látogatják összejöveteleinket. Örömmel üdvözlöttük az ózdi központú Kamaszparlament képviselőit is, akik az utóbbi időben nagy érdeklődést tanúsítanak alapítványunk és Sztéhlo Gábor pedagógiai tevékenysége iránt. A találkozó jó hangulatú kötetlen beszélgetéssel telt, melyet csak a Sztéhlo emléktáblánál történő szokásos koszorúzás szakított meg. A találkozón bemutatásra kerültek a Füzéki Bálint által szerkesztett „Sztéhlo Gábor emlékezete” c. és a Merényi Zsuzsanna „Sztéhlo Gábor a gyermeknevelő” c. tanulmányának második, bővített kiadását tartalmazó könyvek.

12. Sztéhlo konferencia az Evangélikus Egyház szervezésében

A Sztéhlo Gábor emlékének szentelt konferencia nagy létszámú résztvevővel május 25-én került megrendezésre a Buda hegyvidéki Evangélikus Egyházközség templomában. Az

érdeklődők nagy számára jellemző, hogy a résztvevők gyakorlatilag megtöltötték az oldalhajóval is megnövelt templom férőhelyeit. A program az evangélikus egyház részéről Gregersen Labossa György, az egyház Diakóniai Bizottságának elnöke megnyitójával és Pröhle Gergely országos felügyelő köszöntő beszédével, majd a helyszínhez méltó és az alkalomhoz illő áhítattal kezdődött, melyet Ittész János elnök-püspök vezetett. Ezt követően ismert közéleti személyiségek, mint Balog Zoltán az Országgyűlés emberi bizottságának elnöke, Lévai Katalin európai parlamenti képviselő, Harsányi László a Holokauszt- emlékközpont ügyvezető igazgatója köszöntő és méltató beszédeivel folytatódott a konferencia programja. Ezután következtek a szakmai plenáris előadások, melyek áttekintették és értékelték Sztéhlo Gábor tevékenységének különböző pedagógiai, társadalmi és pszichológiai aspektusait. Ennek során a bevezető előadást gyermekotthonársunk Keveházi László lelkész tartotta, aki személyes élményekkel is fűszerezve összefoglalta a „100 éve született Sztéhlo Gábor”c., a konferenciára megjelent, és Sztéhlo Gábor életét áttekintő tanulmánykötetének lényeges mondanivalóját. Különleges színfoltja volt a konferenciának, amikor Sztéhlo Gábor mentésben résztvevő munkatársa, a 90 éves Bartosné Stiasny Éva néni, mint az akkori történetek hiteles tanúja szólt a hallgatóságához. Az előadások sorát szintén egy gyermekotthonársunk, Horváth Ádám személyes hangvételű, nagy sikerű előadása zárta. A délelőtti üléseket az ebédszünetben egy állófogadás követte, majd megkezdődtek a délutáni szekcióülések, melyek során a résztvevők megvitathatták az egyes párhuzamos szekciókban Sztéhlo Gábor tevékenységét és jelentőségét történelmi, szociális és pedagógiai megközelítéssel. Ez utóbbi szekció munkáját Merényi Zsuzsanna a Sztéhlo Alapítvány elnöke vezette. Külön szekció foglalkozott Sztéhlo Gábornak a vészkorszakban folytatott embermentési munkásságával a mentettek és a mentésben résztvevők nézőpontjából egyaránt vizsgálva. Ezt követően a szekcióüléseken elhangzottakat plenáris ülésen foglalták össze az egyes szekciók vezetői, majd zárszóval fejeződött be a konferencia. A konferencia nagy érdeklődés mellett zajlott, sajnálatos azonban, hogy az eseménnyel a közszolgálati média csaknem egyáltalán nem foglalkozott.

13. A Gaudiopolis c. film vetítése és pódiumbeszélgetés az Evangélikus Múzeumban

Az Evangélikus Múzeumban június 20-án a Múzeumok Éjszakája ünnepség keretében levetítésre került a Gaudiopolis játékfilm. A filmvetítést követően egy pódiumbeszélgetésre került sor, melyen a mentettek, a paxosok és a film készítői nevében Gröbler András, Földi Lajos, Füzéki Bálint, Andrási Andor és Szántó Erika vettek részt. A beszélgetést Merényi Zsuzsanna, a Sztéhlo Alapítvány elnöke vezette.

14. Sztéhlo Gábor Gyermekotthon átnevezési ünnepsége

A Farkastanyán Vasvári Pál néven működött gyermekotthon átnevezése Sztéhlo Gábor gyermekotthonná is részét képezte a Sztéhlo centenárium eseményeinek. Az otthon vezetői egyértelműen támogatták ezt a törekvést, és időben megkezdték a jóváhagyási eljárás lefolytatását. Az otthon lakói érthető módon a kezdetben nem lelkesedtek nagyon a névváltoztatásért, de végül úgy tűnt, hogy az avatásra megértették a változtatás jelentőségét és elfogadták azt. A gyermekotthon átnevezésére, a fővárosi önkormányzat megfelelő bizottsága augusztusi ülésének jóváhagyó döntése után, a szeptember 25-re tervezett évfordulós ünnepségek részeként került sor. Az ünnepségen, a hivatalos személyeken és érdeklődőkön kívül, nagy létszámban jelentek meg, sokan külföldről is, a Pax gyermekotthon volt lakói. Nagy szeretettel üdvözölhettük Sztéhlo Gábor lányát, Ildikót és unokáját is. Az ünnepség Merényi Zsuzsanna diákjainak és az otthon lakóinak kedves műsorával kezdődött, majd meghallgattuk a Sztéhlo Gábor emlékezete c. könyvnek egy, Földi Lajos által írt vidám

részletét. A kulturális programot követően a Sztehlo alapítvány részéről Merényi Zsuzsanna és Füzéki Bálint szólalt meg, majd az otthon fővárosi felügyeleti szerve képviselőjének beszédét követően az új névtábla átnyújtásával megtörtént az átnevezés hivatalos aktusa. A program végén az otthon régi és mostani lakói közös fényképezkedésére került sor. Az érdeklődők ezt követően megtekinthették a Gaudiopolis c. filmet is.

15. Sztehlo-szobor megszületése és avatása a centenáriumi központi ünnepség keretében

A centenáriumi évforduló legnagyobb eseménye a Deák téri evangélikus templomban megtartott központi ünnepség volt, mely a Sztehlo-szobor Deák téri felavatása köré szerveződött. Mielőtt az ünnepség részleteiről számolnánk be, előbb tekintsük át röviden a szobor megszületésének történetét:

Vigh Tamás Kossuth-díjas szobrászművész jól ismerte és nagyra értékelte Sztehlo Gábor evangélikus lelkész gyermekmentő és nevelő tevékenységét, hiszen saját testvéröccse is több, mint két évig volt a lelkész által vezetett Pax gyermekotthon lakója. A gondolat, hogy egy köztéri szobor állításával lehetne igazán kifejezni az utókor méltó tiszteletadását, már régóta foglalkoztatta a művészt, de elhatározássá 2008 elején érett tette, különös tekintettel a 2009-es jubileumi évre. Vigh Tamás a szoborral Sztehlo Gábor legnagyobb emberi teljesítményét, a második világháború vészkorszakában folytatott gyermekmentő tevékenységét kívánta megformálni. Ezt, a Luther-kabátban lévő alaknak, a kabát mögé elrejtett és a térdén ülő gyermeket óvó mozdulatával akarta kifejezni

Az 1:1 méretű gipsz modellt az idős mester irányítása mellett Markolt György szobrászművész készítette el, melyen a mester további finomításokat végzett. A művész az egész szoborkompozíció anyagául egy Törökországból beszerezhető szürke un. „Black storm” megnevezésű márványkövet választott. A kő beszerzését, a köbös struktúrák megmunkálását és a szobor-kompozíció felállítását Kutas Kálmán, a Weiss és Kutas Kft. vezetője vállalta. Az 1:1-es gipszmodell alapján Sztehlo Gábor alakjának faragását is - Vigh Tamás irányításával - Markolt György végezte a Kft. területén. A szoborállítással kapcsolatos építészeti feladatokat Winkler Barnabás építész látta el.

Sztehlo Gábor szobrának köztéren történő felállítását a Sztehlo Gábor Alapítvány az ötlet felmerülésétől kezdve a saját ügyének tekintette és ebben jó partnerre lelt a Csillaghegyi Evangélikus Egyházközség vezetősége részéről. A szobor számára méltó helyszín megtalálása, a szükséges engedélyek megszerzése és a szükséges anyagiak biztosítása érdekében számos nehézséggel kellett megküzdeni. A gondok megoldásában meghatározó szerepet vállalt Donáth László és munkatársa Breuer Katalin. Így vált lehetővé, hogy a Sztehlo Gábor emlékmű a szeptember 25-i évfordulóra méltó helyszínen, a fővárosi Deák tér központi helyén, az Evangélikus Egyház, a Csillaghegyi Evangélikus Egyházközség, az Oktatási és Kulturális Minisztérium, a Táncsics Mihály Alapítvány, a Nemzeti Kulturális Alap, a Fővárosi Önkormányzat és a Sztehlo Alapítvány anyagi támogatása mellett, felállításra kerüljön.

Az évforduló központi ünnepi rendezvénye az Evangélikus Egyház Deák téri templomában, a Sztehlo emlékmű leleplezését megelőzően került sor. Az ünnepségen több százan vettek részt, hogy főhajtással emlékezzenek meg Sztehlo Gábor személyéről, példa értékű életútjáról, hősi helytállásáról. Megjelentek a különböző egyházak, az ország és a főváros neves személyiségei mellett a volt üldözöttek, a Pax gyermekotthon volt lakói, szóval az úgynevezett Sztehlo-gyerekek, ezek családjai, beleértve Sztehlo Gábor saját leszármazottait és persze a közvetlenül érintetteken kívül sokan mások is, akik kötődtek Sztehlo Gábor tevékenységéhez, vagy csupán jelenlétükkel kívántak méltóképpen adózni Sztehlo Gábor emlékének. Az ünnepség egyházi szertartás keretében zajlott, melyen Keveházi László nyugalmazott evangélikus lelkész, a Pax gyermekotthon egyik korábbi lakója, hirdette

az ígét és emlékezett meg Sztehlo Gábor küzdelmes életútjáról, lelkeszi, embermentő, nevelő és sokrétű diakóniai tevékenységéről. A liturgiát Ittész János, Fabinyi Tamás és Gáncs Péter püspökök végezték. Az egyházi szertartást követően megemlékező beszédet mondott a Sztehlo alapítvány részéről Merényi Zsuzsa, Schweitzer József nyugalmazott főrabbi, Donáth László evangélikus lelkész, Horváth Ádám rendező, egykori Sztehlo-gyerek, a kerület képviselőjében Puskás László alpolgármester és Pröhle Gergely az Evangélikus Egyház országos felügyelője. Az ünnepség fényét emelte a Deák Téri Evangélikus Gimnázium énekkarának közreműködése is.

A templomi ünnepséget követően került sor a köztéri Sztehlo-emlékmű felavatására. A szobrot Sztehlo Gábor és Sztehlo Ildikó, a lelkész gyermekei, valamint Breuer Katalin egyházközségi felügyelő leplezték le, melyet követően számos szervezet és magánszemély helyezte el a megemlékezés virágait a szobor talapzatán. A felavatási szertartáson rövid köszöntő beszédet mondott Demszky Gábor Budapest főpolgármestere és Horváth Csaba főpolgármester helyettes. A szoboravatási ünnepséget a Deák téri egyházközség gyülekezeti termében rendezett fogadás zárta le.

16. Sztehlo-gyerekek találkozója a Centrál kávéházban

Emlékezetes eseménye volt még ennek az évfordulós napnak, hogy a szoboravatási ünnepséget követő időpontra találkozót szerveztünk a Sztehlo-gyerekek számára a belvárosi Centrál kávéházban. Szerettünk volna a sok hivatalos rendezvényen kívül egy lehetőséget teremteni arra, hogy oldott hangulatban is tudjunk egy kis baráti beszélgetésre összejönni. Több mint húszan ültünk le fehér asztalok körül és folytattunk kellemes csevegést egymással. Ezen Sztehlo Gábor és Ildikó, valamint Ildikónak Svédországban élő lánya is részt vett. A visszajelzésekből úgy tűnik, hogy sikerült ezt a célt elérni. A megjelentek kaptak emlékül egy-egy, a Sztehlo-szobor faragása során lehullott kődarabot, melyre „Sztehlo 1944” feliratot gravírozott a művész. Kívánságra ki-ki megkaphatta a Szántó Erika által rendezett két filmről készített DVD-t is. A Magyar Rádió képviselője kihasználta az összejövétel által nyújtott alkalmat, hogy riportokat készítsen az egyes résztvevőkkel, melyek később adásba is kerültek.

17. Sztehlo Gábor Emlékverseny evangélikus középiskolák számára

A Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium tanárainak kezdeményezésére az egyház diakóniai szolgálatának támogatása mellett Sztehlo Gábor Emlékversenyt hirdettek meg szeptember 25-26-ra, amelyen Sztehlo Gábor budapesti tevékenységének ismereteiről kellett az egyes diákcsoporthoz számot adniuk. Országosan hat evangélikus középiskola állított ki 3-3 fős csapatokat, melyek előzetesen felkészülhettek a témából a rendelkezésükre bocsátott könyvek alapján. A versenyben életrajzi és egyéb konkrét adatszerű ismereteken túlmenően kreatívabb feladatok elvégzéséről is számot kellett adniuk a csapatoknak. Így pl. versírás, jelenetek korhű megformálása, stb. A versenyben a Deák téri gimnázium csapata lett az első, melyet szorosán követték a faszoriak. A résztvevők nyilatkozatai szerint a megismertek hatással voltak az általános világlátásukra és talán hozzájárultak személyiségük formálásához is. A bíráló bizottságban részt vett az alapítványunk részéről Merényi Zsuzsanna is, aki pedagógiai szemmel is értékelte a tanulságokat.

18. Sztehlo-szobor állítása és múzeumi emlékkiállítás Nagytarcsán

2009 szeptember 27-én leplezték le Nagytarcsán Vörös Ákosnak Sztehlo Gáborról készített teljes alakos faszobrát, melyet az evangélikus lelkész által alapított népfőiskola épületének, a mostani falumúzeumnak a kertjében állítottak fel. Október hó folyamán ebbe a

múzeumba került a budapesti Evangélikus Múzeum Sztehlo Gáborról szóló kiállítási anyaga is. A kiállítás megnyitó ünnepségére a Sztehlo alapítvány is meghívást kapott, melyen Merényi Zsuzsannát is felkérték egy rövid méltató beszéd megtartására. Rajta kívül az alapítványunk képviselőjében András Andor is részt vett az ünnepségen.

19. Pódiumbeszélgetés nyugdíjas klubban

Szintén október hónapban került sor egy pódiumbeszélgetésre, melyre az alapítványunk meghívást kapott. A nyugdíjas klub rendezvényei sorába iktatott jó hangulatú beszélgetésen részünkről Merényi Zsuzsanna, Földi Lajos és András Andor vettek részt.

20. Sztehlo-centenárium megemlékezések a médiában

Érdekes megemlíteni még, hogy a Sztehlo centenárium alkalmából az itt felsoroltakon kívül számos napilapban, időszakos folyóiratban, de mindenekelőtt az egyházi írott sajtóban és az elektronikus médiában egyaránt jelentek meg megemlékezések és interjúk Sztehlo Gábor munkásságáról. Ezek sorában kiemelkedik a Békásmegyeri Evangélikus Egyházközség lapja a Hét Hárs, melynek 2009 karácsonyi számát csaknem teljesen Sztehlo Gábor munkássága méltatásának és a Sztehlo-emlékmű születési körülményei leírásának szentelték. Ebben a számban kapott helyet többek között Füzéki Bálintnak Sztehlo Gábor tevékenységét elemző írása, Merényi Zsuzsannának a gyermekotthonban létrehozott Gaudiopolis gyermekállam demokrácia felfogásáról írt cikke és Sztehlo Gábor gyermekmentésében munkatársként részt vett Bartosné Stiasny Éva korábban megjelent könyvének egy részlete. A folyóiratban megjelent illusztrációkat is a Sztehlo Gábor által, a Holokauszt során megmentett Rác András festőművész grafikáiból válogatták.

Az Evangélikus Egyház Kommunikációs és Médiaosztálya is, személy szerint Nagy László és Köhádi Dóra, számos program keretében foglalkozott a Sztehlo Gábor emlékév eseményeivel. Így például a Magyar Televízióban adásba kerülő Evangélikus Magazinban a budahegyvidéki Sztehlo-konferenciáról adtak hírt, melyben megszólalt Keveházi László és Frenkl Róbert. Ugyancsak ennek a rendszeres műsornak keretében számoltak be a Sztehlo utca névadásának ünnepéről, az Evangélikus Múzeumban rendezett kiállításról és a Vigh Tamás szobrászművésznél tett látogatásról is. Ezekkel az eseményekkel az evangélikus egyház Kossuth adón hallható félórásiban is foglalkoztak Az MTV-ben Sztehlo Gábor - 100 éve született a gyermekmentő evangélikus lelkész címmel egy közel fél órás dokumentum műsor méltatta Sztehlo Gábor tevékenységét és érdemeit.

21. Szombathelyi középiskola színelőadása Sztehlo Gáborról

Keveházi László hívta fel a figyelmünket arra, hogy a szombathelyi Reményik Sándor Evangélikus iskola egyik tanárnoje írt egy, mintegy 20-25 perces színdarabot Sztehlo Gáborról és a Gaudiopolis megalakulásáról. Az iskola tanulói ezt sok helyen előadták, többek között Kíssomlyón, a Dunántúli Evangélikus Kerület missziói napján, nagy sikerrel. Ezt a kezdeményezést alapítványunk szeretné felkarolni és az iskolával a kapcsolatot felvenni.

22. Gaudiopolis evangélikus szeretetotthon megnyitása Békásmegyeren

Bár nem kapcsolódik közvetlenül a Sztehlo centenárium eseményeihez, de említésre méltó, hogy Békásmegyeren 2009-ben megnyílt a Gaudiopolis evangélikus szeretetotthon, melynek megnyitó ünnepségén Sztehlo Gáborról is megemlékeztek.

